Број 108. У Новом Саду у суботу 12. маја 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Сел — народностима.

Чули смо једну политичку изјаву. Човек, од кога смо је чули, стоји врло близу данашњој влади угарској. Чули смо и нисмо знали како да је сватимо. Било је у њој речи, које су за то, да је она наручена од горе, било је опет ствари, које нам нису дале веровати да треба да је званична порука Села — народу т. ј народности српској. Најпосле хтедох ипак прећи преко ње, као преко слатких речи изговорених уз бујни шампањац а на догледу нових — избора. Познајемо се већ.

Али ипак не иде. Пештанска штампа даје овој изјави све званичнији значај, а и наше новине почеше градити из ње по нас нешто чега нема у њој, нити се може наћи.

И напослетку изгледа и мени да јесте званична и то баш права — Селовска изјава. Да је видимо.

Било је при инсталацији вршачког новога жупана. Посланик на земаљском сабору, заступник српскога белоцркванскога среза Сивак, један од највиђенијих чланова владине странке, поздравио је епископа Змејановића и у тој здравици, коју је као што се по речима његовим даје судити, говорио по упутству Селовом, изнео је, владину народносну политику са особитим обзиром на нас Србе, на „српску народност“.

Није ли то право Селовски: на једном банкету при чаши добра шампањца извети преко некога трећега своју народносну политику?

Ако је мало више речено даје се загладити према онима горе, а добро ће пасти овима доле. И поред свега тога дата је народносном питању тек споредна важност. Оно је нешто што се и крај чаше вина свршити даде.

Или тек неће народ пасти, и српски народ тражити од Села да у сабору сам изнесе своју народносну политику? Толико дрски ваљада тек нисмо?

И у чему се састоји та Селова народносна политика?

Данашња влада — по Сиваку — безусловно је добро расположена према народности српској. Први јак доказ томе је, што је на тако високо достојанство (жупанско) постављен син народности српске, чиме је влада јасно доказала да не сматра више за препону у подизању на виша достојанства неприпадање немађарској народности. Осим тога влада ће нам помоћи да се културно, друштвено и материјално и као појединци и као чланови народности српске развијамо, разуме се у сагласу као чланови политичког народа мађарског и најпосле помоћи ће нам, да се црквено питање наше уреди.

Толико, и даље не. Човека, који уме да мисли, морају ове речи повредити најосетљивије.

Зар мисли влада угарска да је код нас већ дотле дошло да толики део грађана ове државе мора да себе за „добрим расположењем“ њеним спрам себе?

Јесмо ли ми стављени ван закона и бачени на милост и немилост владину, те да смо сретни и пресретни са добрим расположењем њеним?

Незнамо да је у Угарској икада — изузев Ердеља — била препрека да неко у ма каково високо звање државно дође због тога што не припада извесној народности. И од куда сада да треба да се радујемо што ево постаде „један члан народности наше“, државни достојанственик? Или је може бити уставност мађарска збрисала ону равноправност, коју су народности пре ње имале?

Сел нам милостиво допушта да се као појединци развијамо у друштвеном, материјалном и културном напретку а према приликама и помоћи ће нас.

То право имају већ и Индијанци под енглеским јармом, то право има човек свугде где га човеком сматрају и зар су грађани Угарске дотле дошли да им се то тек обећава?

Политична права наравно немамо никаквих. О томе говора нема. Да нам се осигура не више, него само слободно вршење оних политичних права, која нам према уставу као потпуно слободним и равноправним грађанима припадају, то сматра Сел за друго нешто.

На крају говора свога рекао је Сивак да се већ примећава како народносно питање нестаје а уверен је да ће га оваковом политиком потпуно и нестати. И то би била Селова народносна политика. На то немамо много речи. Народносно биће, народносна култура наша толико је јака да помоћи нетреба. И народносно питање у Угарској бадава се ставља у рад друштвеног, економног или културног питања оно је политично питање и ко га год са друге стране свата и хоће да решава чини узалудан посао.

Из свега нам пак излази да за решавање тога питања министру председнику Селу не достаје воље, смелости и способности. А добро је и то да знамо.

Б. Б.

Делегације.

Гроф Голуховски је проговорио и то у одбору угарске делегације за спољне послове. Доста је неколико реди само, па да се обележи тај говор. По том говору, све је сумњиво, ништа сигурно. Несигуран тројни савез, споразум с Русијом, несигуран Балкан, опасно мађедонско питање, Кина, све... Верује ал' и не верује Србији, Бугарској, Турској. Не верује ни у мир. Са овако мало поуздања није никад говорио Голуховски.

О догађајима у Кини рече Голуховски, да су изазвали заједничку акцију сила. Ми суделујемо у том концерту према нашим малим интересима тамо, али и према угледу нашем као велике силе. Општа је нада, да се кинески заплет неће протећи у недоглед. Ми смо заузели једно згодно земљиште у Тијенчину, где би подигли конзулат а можда и трговачку насеобину. Да нисмо ми то учинили, други би заузео то земљиште. Учинили смо то због тога, да не би дошли у опасност, да нам се пребаци, како не пазимо на наше комерцијалне интересе. По себи се разуме,

ПОДЛИСТАК.

ЗАБАВА
СРПСКЕ ВИШЕ ДЕВОЈАЧКЕ ШКОЛЕ.

„Зна Душана родит' Српка,
Зна дојити Обилиће;
... благородством Српство дише“
П. П. Његош.

Срби смо. Љубимо своје, како мало који народ љубити уме. А ту љубав у срцу нам српска, усадила је мати Српкиња, што је умела родити Душана, што је кадра била дојити Милоша. А ту, материном негом у срцу нам усађену љубав, заливала је и даље свежином својом, неговала у прекрасним народним нам песмама, опевана успомена на светле дане српске прошлости, на доба Душаново, на јуначка дела доба Милошева...

Да, мила мајка и најсилније васпитно средство — песма народна — учинише, те и данас — благородством Српство дише...

Да, благородан, племенит је Србин и по срцу и по души. Безброј примерима могла би то засведочити његова светла прошлост. А да му и садашњица не буде тамнија од светле му прошлости, зато се стара и данашња српска добра мајка, зато се стара српским родољубљем прожети српски песник, српска школа и њени родољубиви трудбеници — учитељи народни...

На месту смо, да споменемо један значајан моменат. Моменат, који служи као веома јасан доказ, како песма уме бити моћ, која на силу осваја — срца и душе људске.

Забава је српске више девојачке школе новосадске. Ученице и наставници у свечану руву. А у срцу, а у души им шумори неко свето осећање, што лицу даје неки радосно-озбиљни израз. А над таквим унутрашњим расположењем им лебди у глави мисао:

— Боже дај, да лепо и добро испадне.

Публика многобројна и што 'но реч голубом бирана. Ретко је видети оволико и оваквих Срба и Српкиња. Радосна појава, доиста. Дао бог, да у будуће буде још и боље, а никад горе.

И зачу се звонце и рашири се завеса. И пред публиком се указа диван венац оплетен од красних ружица, многобројних младих Српкињица, српске више девојачке школе новосадске вредних ученица.

И махну руком вредни коровођа, а из грла славуј-певачица захори се:

„Имам оца, имам мајку,
Имам брата, имам сеју,
Они мени живот сладе,
Они мени срце грејУ.
А срце ми загрејано,
За њих бије силно, верно
И за Српство, које они
Љубе тако неизмерно“...

И ти не знаш чему више да се дивиш. Да л' оним дивним стиховима првога српскога песника Змаја, да л' уметнички изведеној композицији вредногa коровође Мите Ђорђевића или оном красном и уметничком певању кора наших милих певачица. И доиста, дивна ова песма освоји целокупну публику, тако, да је након бурног поздрава од публике, поново била отпевана.

Иза ове песме, дошла је на ред песма: На те мислим, коју је отсвирала на гласовиру ученица IV. разреда Вера Поповићева тако тачно и вешто, да је на завршетку поздрављена била у два маха бурним признањем.

И дође на ред и опет Змајева: Таши, таши! коју је компоновао такође коровођа Мита Ђорђевић, а којом је такође на јуриш освојена била целокупна публика Песму је ову лепо отпевала уз пратњу гласовирску и својих другарица, ученица IV. разреда Марија Исајловићева

За овом дође и опет Змајева песма: Страшљивац, коју је такође компоновао коровођа Мита Ђорђевић, како ваља за школску децу, а уједно и публика да се потпуно задовољи.

После тога је дошла на ред: Варијација руске песме: Црвен Сарафан, од Карла Мајера, коју је вешто отсвирала на гласовиру ученица IV. разреда Јованка Јовановићева.

Претпоследња тачка је гласила: Низ песама уз пратњу гласовира певају ученице. И ова композиција г. Мите Ђорђевића, веома се допала публици, тако, да су врло бурно поздрављени и он и његове певачице на завршетку, те су и ову песму морали да понове.

На завршетку пак, дошла је као зачин песма Змајева: Цигани, коју је у циганску оделу, окружена од својих многобројних другарица, такође у циганску оделу одевених, вешто декламовала ученица II. разреда Вера Кодина, а с осталим ученицама уз певање и свирање, приказала живу слику: Цигани.

Разуме се, да су и ова песма и приказ били поновљени, јер бурном аплаузу не би кра-

да се тиме не вређа суверенитетско право Кине, и кад се установи у споразуму са кинеском владом одштета, коју ће Кина нами платити, то ће при ликвидирању ове, доћи и то у рачун.

Погледом на прилике у Европи, вели Голуховски, да је задовољан што може рећи, да су сви догађаји узели миран ток, и ако се били појавили знаци озбиљна карактера.

На блиску истоку непрестано ври и појављују се опасности, које увек бриге задају, но хвала споразуму с Русијом, овај је увек добро утицао. Но ипак се не сме претеривати и мора се рећи, да овај опет није толико сигуран, те да би се могло рећи, да на Балкану, који је тако богат у изненађењима, неће наступити и опет какво изненађење. И с тога се не смеју омаловажавати непријатне појаве тамо. Напротив морамо удвојеном пажњом бдити, да нас одједном не би изненадили догађаји, који би донели таково стање, са којим се ми не би могли сложити. Ово морамо чинити не за то, што тежимо можда за каквим земљиштем тамо. То не стоји. И многи елементи тамо сумњиче нас и изазивају јавно мишљење против нас због тога само за то, да би прикрили тиме своје смерове и своја дела. Али за то не смемо допустити, да наступе такови догађаји тамо, који би повредили наше најбитније интересе.

Најозбиљнија појава на Балкану је мађедонско питање и са овим у свези агитације у Бугарској. — Мућења и недела бугарско-мађедонског револуционарног комитеа, изазивају велике трзавице и довела су до расцепа између Румуније и Бугарске. И не треба се заваравати, да ова могу довести до оштра конфликта у општем стању на Балкану. Бугарској се влади мора пребацити, да је својим гледањем кроз прсте и попуштањем према том комитеу много крива данашњем незгодном стању тамо. Но уједно јој се мора у добро приписати, што је у најновије време предузела мере, да надокнади оно, што је пропустила и да већ једном стане за врат обесном делању тог комитеа, који је по готову постао као још једна влада у Бугарској.

У Србији се надају, да ће пре кратког времена октројисани нови устав допринети, да се боље но до сад уреди и учврсти политичко стање и хоће сву снагу да употребе, како би излечили државни живот, кога су тако често сустизале тешке кризе. Ми им можемо пожелети у томе успеха с тим, да све оно избегавају, што би могло довести до тога, да охладни или разбије добре одношаје с нами.

Наша спољна политика креће се у оном истом сигурном правцу, у коме се кретала већ од две десетине година овамо. Односи наши са свима државама су добри, а пре свега са суседном нам руском државом.

У погледу тројног савеза проносе се у новије време вести као да је овај пољуљан. Неда се до душе порећи да је економско питање тако јако избило на површину, и да се борба на економском пољу мора у склад довести са политичким односима. И с тога се мора пронаћи какав modus vivendi који ће што више ублажити и изглачати противности, које су настале баш због економског питања. И према томе је он, Голуховски, уверен, да ће се изравнати све диференције, кад будемо ускоро склопили трговачке уговоре са Италијом и Немачком. Систематски хоће да се унесе у народ мржња против овог савеза као према нами посве неправедног. Но ваља знати да је сваке владе најглавнија дужност да штити своје комерциелне интересе. Политички савез мора унапређивати битне интересе и не сме се изигравати као какав прост компензациони објект. Тим пре што се савези несклапају из обзира наклоности већ из виших потреба да се заштите међусобни интереси.

Погледом на одржање светског мира пружа Кина леп пример о споразуму и сложну раду сила пазећи на међусобне интересе. Овако ће се по свој прилици поступити и при решавању других питања.

Стеван Раковски примећује, како је и у прошлогодишњем говору министра спољних послова, било речи о склопљеном споразуму са Русијом гледе балканског полуострва. У прошлом заседању делегација, опозиција није повела реч о томе, но како се министар и опет позива на ту конвенцију, то он пита министра, шта је у ствари са тим споразумом. Је ли овај везан за једно извесно време, је ли везан за известан територијум, да ли се односи на трговачку политику или друго што? Јер има разлике у томе, да ли је овај споразум склопљен само за време грчко-турског рата, или на извесно време, као н. пр. тројни савез? Пита и о приликама у Србији. Чуди се још, да министар није споменуо ни посету талијанске флоте у Тулону. До сада се могли опазити више хладнији односи између Француске и Италије, и с тога је Италија тражила сигурности у тројном савезу Но неће ли сада ова посета у Тулону, штетно утицати по тројни савез? Ово треба тим пре пречистити, јер како рече сам министар, тројни савез не спречава савезника, да са свима силама држава добре односе.

Министар Голуховски одговара, да о каквом формалном уговору или савезу са Русијом никад није било говора. Само се у Петрограду пре четири године измењале мисли и увидело, да се могу у претходном споразуму решавати балканска питања. Министар Голуховски најодлучније одбија да је икада говорио о такозваној деоби интересних сфера на Балкану, јер би такова могла само појачати врење. Обе државе иду за тим, да штите независност балканских држава, но да њима самим припусте уређење нихових унутрашњих питања без да на то утичу.

Голуховски не може да свати оно питање, да ли може на Србију са онаком истом сигурношћу рачунати као пре годину и по дана. Тада су постојали добри односи између обе државе, а постоје и данас. Са наше стране све ће се учинити да се они очувају, а то ће сигурно учинити и Србија обзиром на своју корист. Но ни један министар не може унапред узети на себе одговорност за оно како ће се која земља држати у каквим год могућим случајевима. Ми ћемо увек ићи за тим да одржимо добре односе са свима силама али трчати нећемо за никим.

ја. Заслуга око истог приказа: Цигана, припада вредној наставници српске више девојачке школе гђци Јелки Лујановића.

И први део би с овом тачком завршен, а други део беше: игранка, мила забава наше омладине, као награда за добро и савесно извршени задатак.

Рекосмо, колико на брзу руку могосмо о овој лепој забави наше више девојачке школе, а сад завршујемо са жељом: да вредни наставници те наше по наш женски нараштај тако важне просветне установе, не малакшу ни у будуће у свом родољубивом наставничком деловању у опште, како би у српски наш народ из године у годину излазио што већи број Српкиња, за које ће се свагда моћи с поносом рећи:

„Зна Душана родит' Српка,
Зна дојити Обилиће . . .“

не би ли тако радећи тим успешније могли порадити на општем развитку и напретку Срба уопште, те да нам увек и довека:

„. . . благородством Српство дише.“

Из године у годину, дакле, напредује овај завод видно и та чињеница не изазива у »оцима народним« радостан откуцај срца и очинско старање о њему, него још увек на крили старе зловоље гледе како ће га сасећи у корен. Или зар они хоће да докажу, да песник није имао право кад је у опште рекао:

„. . . благородством Српство дише!“

З. В.

Важни догађаји.

Београд, 10 маја.

У нас је у овај мах пуно важних догађаја, и ја ћу да вам их јавим сасвим у кратко.

Ви сте у вашем чланку: „Краљичино питање“, нагласили, колико се у Србији у овај мах осврћу на Русију, јер је овде код нас у истини постала девиза Бог, народ и Русија. А та Русија је проговорила.

Прошле недеље био је рођен дан руског цара, и краљ Александар и краљица Драга честитали су тај догађај. Одмах је стигао царев одговор, у коме топло захваљује краљу и краљици на њиховој честитци. Но догодило се још нешто. Прекјуче био је руски посланик у двору и саопштио је краљу Александру, да руски двор жали, што се нису испуниле за сад наде у погледу наследника престола, да руски цар поздравља краља Александра а краљица Драга ужива симпатије царичине.

Догодило се још нешто, што је веома карактеристично по наше штампарске прилике. „Дневник“ од прошлог уторника конфискован је и ако је у нас устав, укинуо цензуру. Но то никога не би толико зачудило, јер да ми поред устава на жалост, немамо слободну штампу, познато је. Али је већ чудноватије што је „Дневник“ орган наших фузијонаша и важи као полузванични лист данашње владе. То се до сад није догодило. Шта има у том конфискованом броју није нам познато. Али јучерањи број „Дневника“ доноси уводни чланак: „После забране“ и вели: да је јучерањи број забрањен због чланка, у коме је бранећи свога владаоца од насртаја бечке полузваничне штампе одбио недостојне и одвратне насртаје, нагласио како би и он о аустро-угарским приликама умео много да каже и поменуо је тим случајем два примера. „Дневник“ жали, што је изазиван пуну недељу дана, морао онолико речи о стварима, о којима не треба писати, али то нека послужи за поуку да не треба бити дрзак и безобзиран ни према малима. Свакако биће да је ову полемику изазвало писање бечке полузваничне штампе о краљици Драги. То је писање у истини било тако, да је и бечки лист „Deutsches Volksblatt“ осудио у највећој мери.

На граници према Старој Србији никада мира. Арнаути прелазе сваки час у Србију те пљачкају и убијају. Ноте дипломатске не помажу ни мало. Јер турска влада или не уме или неће да начини реда. У целој тој ствари мора да су умешани нечији прсти, те је влада наредила да се сви погранични срезови наоружају, како би се могли брачити, а уједно ће се влада још једном обратити Турској најенергичније. Опште је уверење да би се она требала обратити и Русији кад се већ Русија заложила да се на Балкану очува постојеће стање. — Саблин секретар руског посланства у Београду одпутовао је нарочитом мисијом у Петроград, а може бити да та његова мисија стоји у свези са догађајима на граници.

Дознао сам са поуздане стране да је у Нишу тако звана „турска омладина“ а то су Турци који траже у својој земљи реформе, и који живе у емиграцији у Нишу организовали свој одбор и мисле да покрену акцију.

Треба да додам вест која се шири, да ће се овога лета у Риму састати краљ Александар са црногорским кнезом и кнезом бугарским. Као што видите има доста вести које се у нашој публици најживље претресају, а главна пажња скренута је на догађаје који се дешавају на граници.

Политички преглед.

Рат између Енглеске и Транзвала. На бојишту се збивају важни догађаји и Енглези као да нису никад тако јадно стајали, као што стоје данас. Једна вест јавља, како се бурске чете у Капу и Оранжу ода свуда концентришу, и како се концентрисаној бурској војсци у Капу ставио на чело храбри Девет. Из овога се види, да су Енглези и у Капу и у Оранжу посве немоћни. Но, друга је вест још значајнија, а то тим више, што се на тако особен начин проноси. Она потиче из Лондона и вели, како се јуче у споредним собама енглеског сабора пронела вест, да је ратно звање добило од Киче-

нера брзојав. У њему јавља главни заповедник енглеске војске, да ће морати напустити све своје положаје с оне стране Преторије ако му енглеска влада за најкраће време не пошље јака појачања. И званични апарат Енглеске не побија ову вест ни једном речицом.

Рат између Кине и удружених сила. Борба са боксерима траје још увек. Ли-Хунг Чанг је изаслао јака одељења своје војске против ових. Кинески цар је тражио, да се мир што пре склопи, како би се вратио у Пекинг. — У Пекингу ће остати ова војска да чува посланства. Немачка, Француска, Русија, Енглеска и Јапан, оставиће по 300 војника свака, а Италија и Аустро-Угарска по 200. У Кини ће пак у свему остати 12.500 војника страних држава.

Некоје мисли о Милетићу.

На Милетићевом вечеру, које је вече приређено у Будимпешти, код „Енглеске краљице" после парастоса, изговорено је више говора. Како у говору што га је говорио г. Ђ. Жекић има неколико здравих погледа, доносимо нашим читаоцима језгро тог говора:

„Милетићева интелигенција беше безусловно огромна. За њега говоре, што год је једаред читао — запамтио је. Његов дубоки ум је то — прекувао. Али то и само то не би никад створило од Милетића оно што је био.

Милетић је био карактер и то редак карактер. Што је знао, у то беше сигуран. Што је хтео, то је хтео искрено. На чему је тежио, био је уверен, да ће то користити народу И што је то тако било, то је помножило његову душевну снагу и оспособило га да истраје. Тако се створило код њега начело, од кога не попушташе никад ни за длаку.

Он је био уверен, да неће ништа за себе, да залаже све што има за начело, те зато није имао никаквих обзира. Ни према туђој личности, ни према туђем начелу Није имао обзира према себи, па је држао да има права, да нема обзира ни према другима.

Тако је постала она јака снага, која беше у Милетићу. У Милетићу и његову раду оличена је најодлучнија начелна борба И у његовом начелу и његовом раду оличен је успех народне борбе, која продире, која пред собом салама све препреке, која не познаје ни опортунитет ни компромисе.

Неко је рекао, на погребу Милетићеву, да нико није разумео Милетића од савременика. Него га он разуме. Али га је тај најмање разумео. Вероватно никад није ни мислио озбиљно о правцу и тактици Милетићевој, јер је тај неко хтео да употреби Милетића као неког опортунисту као човека од компромиса, а то је био Милетић најмање

Да бих доказао што тврдим, доста је да наведем један пример. А то је Милетићев рад у шездесетим годинама. Са изузетком врло малог дела интелигенције, цео наш народ није нагињао самосталној угарској уставности. Сви су се још сећали на борбу и жртве од 1848. и 1849. године и хтели су да држе са Аустријом и да шаљу посланике у аустријски централни парламент. Милетић се одупро тој струји у нашем народу. И то најодлучније. Одупро се против најугледнијих људи у народу нашем. И поче да заступа измиру с Мађарима и борбу за угарску уставност... Оно што је он хтео и куда је он потегао изгледаше тако страшно, тако неприродно већини, да су трубили, како је Милетић купљен од Мађара. То је изгледало врло многима вероватно и опет је Милетић — победио, ал победио неустрашимом најодлучнијом борбом.

Многи држе, да је то била погрешка у Милетићевом раду. Јер ми у уставној Угарској нисмо са сваке стране нашли оног братског одзива .. Истина, али изволте помислити, шта би било, да се Милетић држао другчије. Ево шта: После године 1866. наступиле су такве прилике, да је Аустрија морала дати Угарској уставност. Она би дала ту уставност, да су народности биле и противне. И онда би нам се тек пребацивало да ми нисмо љубили ову домовину, да смо ми били против уставности и слободе и да нисмо ни достојни да уживамо ту слободу. . . Слаба нам је и ово утеха, ал онако би било и горе. . . .

Држим да још нешто треба нагласити о Милетићу што се није толико истакло. То је његов рад у младом добу његову. Светац се увек познаје по вечерњу. Милетић је био први ђак, свршавао је савесно своје студије, али га видимо већ у 20 години његовој као великог песника (у Славјанци). Видимо га годину дана доцније где учествује „у народном одбору", а то је заслужио тиме, што се и далеко пре тога прочуо и знало, да је радио на јавним стварима. И кад су после, доцније, кад Милетић уђе у народ, почели да говоре како су га Мађари „поткупили", велика већина није то веровала, само зато, што га је и — познавала Па и ако је било стотинама њих, који сумњаху, хиљадама их је говорило: „Нико нема тог новца да купи онако поштеног и одушевљеног младића, као што је Милетић".

Да, да! Светац се познаје по вечерњу. И Бранко и Змај и Даничић и Милетић, сви су они као и сви остали велики људи пре њих и после њих истакли се у младом добу и почели да раде. Ко је здрав и снажан не може да преспава зору живота свога. А ко преспава зору, тај ће већ дремати цела дана.

Поклонимо се оном жару, који је горео у Милетићу!"

Трећи научни конгрес ческих лекара и природњака.

У бр. 90. од 19. априла о. г. нашег листа изнели смо нашем читалачком свету статистику II. научног конгреса ческих лекара и природњака и повод, који је покренуо ческе лекаре и природњаке, да приреде и III. свој научни конгрес и у исто време обећали му, да ћемо ускоро донети извештај о току III. научног конгреса, који ће се приредити о Св. Духовима у Златном Прагу, што овом приликом испуњујемо.

III. научни конгрес ческих лекара и природњака отвориће се 25. маја у 11 часова пре подне у ческом народном позоришту свечаном седницом уз многобројно учешће званичних великодостојника и конгресних депутација као: министра просвете за краљевину Ческу, губернатора краљевине Ческе, управника града Прага и изасланика ческе академије за науку, књижевност и вештину, свију лекарских и природњачких друштава ческих и свију словенских народа. Конгрес ће отворити председник конгреса др. Јарослав Глава, професор патологије; после поздравнога говора, отпочеће др. Томајер своје предавање »О утицају културе на нерве човека«. У пређашњем броју нашега листа напоменули смо, да ће конгрес бити подељен у одељке према струкама; сваки одељак према садржини предавања у секције. Научне секције имаће своја предавања у Пантеону народног ческог музеја, слушаоницама лекарских завода, клиника у болници, ческе технике, што се све налази у једном комплексу. Закључна седница биће 29 маја пре подне, у 11 часова, у Пантеону народног ческог музеја, који ће окончати предавањем дра Рајмана, професора хемије. Конгрес ће увеличати познати чески електротехник Крижик, инжињер својим предавањем у сопственој фабрици: »Извесна објашњења из струке електротехничке« и чески астроном др. Ценгр, професор астрономије својим предавањем: »О светском систему електродинамичком«.

До сада се пријавило 650 чланова и већ је 300 предавања на броју. За време конгреса приређивачки одбор приређује три излета: један научан у сребрне мајдане код Прибрама, други забаван у Карлов Тин а трећи карактера научнога и забавнога у Карлсбад, Марије́нбад, Францесбад, Пилзен и у највећу лудницу у Ческој у Гобранима, која се места налазе на једној железничкој линији. Зоологичка секција приређује излет у станицу зоологичку у Пођебрадима.

Приликом конгреса ческих лекара и њихове колеге из свију словенских земаља имају да реше веома важна питања, која дубоко засецају у еволуцију лекарских наука у свију Словена као: да на конгресу организирају друштво свију словенских лекарски публициста; да се оснује свеопшти лекарски словенски часопис, који ће носити име: „Slave Medecine" и да се већ положи темељ јако потребној словенској лекарској терминологији.

За све време трајања конгреса приређивачки одбор издаваће нарочити свој часопис, у коме ће бити отштампана главнија предавања и потребне информације на ческом и француском језику.

За све време трајања конгреса даваће се опере у ческом народноме позоришту, од којих ће бити две свечане: »Продана Невеста« и »Либуше« од Сметане. Гозба ће се приредити у величанственој згради „Žofin" (Жофин) уз пријатељско суделовање првих оперних сила ческога народнога позоришта. Госте ће забављати хармоничка ческа музика Пехелова, која ће одсвирати химне, песме и игре свију словенских народа. Све научне, индустриске и уметничке установе биће за све време бесплатно приступне гостима као: Народни чески музеум, индустријски, уметнички, етнографски. Особита пажња поклониће се страним гостима омогућити им потпуно разгледање прашких знаменитости као: Вишеград, престоно место првих ческих краљева, величанствени и колосални дворови ческих краљева Премисловића, дом др. Палацкога, будиоца и оца ческога народа, Хавличка, Јана Хуса, општина прашка стила средњевековнога ческога, у којој је изложена слика косеничког суда и Јана Хуса, од чувенога ческога сликара Брожика, Карлов мост, који постоји 500 година, гвоздена кула (rozhledna) висока 70 мет. са које се потпуно може видети Праг са предграђима и околином и својом реком Влтавом, која сече Праг на две полутине на: Старо место, Малу Страну и Смихов које су спојене са 11 мостова. Да би се конгрес могао приредити у инпозантној форми влада је конгресу притекла у помоћ са субвенцијом од 3000 круна; још племенитије показала се дарежљива и родољубива прашка општина, притекавши конгресу у помоћ са субвенцијом од 7000 круна; да би се странима гостима поклонила особита пажња, из тога узрока позвани су медецинари свију словенских народа на ческом медецинском факултету у приређивачки одбор као чланови, који ће за све време трајања конгреса бити на расположењу својим г. колегама земљацима при дочеку, свечаној седници, гозби и излетима.

Како дознајемо, друштво српских лекара у Београду биће на конгресу репрезентирано нарочитом депутацијом као и то да ће господа: Др. Јован Данић, лекар из Београда и др. Радован Клисић, Србин из Одесе држати своја предавања. Јагодинац.

Вести из места и са стране.

Литија. У недељу 13. (26.) маја — ако време допустило буде — носиће се по граду литија. За тај случај звониће у свима црквама на св. литургију први пут у $^1/_2$9 сати; у саборној пак цркви служиће се том приликом архијерејска литургија.

Удружење „Натошевић" српских учитељских приправника у Сомбору. Госп. Милан Сеђак књижар из Вел. Кикинде је поклонио до 200 ком. српских књига у вредности до 160 кр. Удружењу „Натошевић" српских учитељских приправника у Сомбору те тиме је показао родољубље спрам истог удружења. Дај Боже у будуће се и више таких Србина сетили истог удружења.

Босанско изасланство у Будимпешти. Босански мусломани изаслали су депутацију у Будимпешту, да ова пожури остварење њихове црквене автономије. Депутација је ових дана била код турског конзула у Будимпешти и саветовала се о предузетој својој ствари. И то конферисање депутације с турским конзулом узнемирило је, како веле, унеколико делегацијоне кругове.

Једна стогодошњица. Из Петрограда јављају, да је тамо била у прошлу недељу прослава стогодишњице како постоји највиша установа у руској држави: државни савет, којег је основао цар Александар I. Цар Никола II. дошао је у свечану седницу савета у пратњи наследника престола Михајила Алексијевића, а с њима су дошли и сви велики кнезови и министри. Свечаност је почета богослужењем, на којем је служио свештеник царског дома, Јанисев. У седници је председавао сам цар. Њему с леве стране седео је председник савета, велики кнез Михајило Николајевић, док су наслед-

ник престола и други кнезови седели на кору. Цар је потписао и прочитао указ, којим се именује наследник престола за члана државног савета, а за тим је наследник сео с десне стране цареве. После тога је државни тајник прочитао записник о томе, а велики кнез Михајило Николајевић је у подужем говору поздравио наследника, као новог члана и захвалио цару, што је лично председавао у савету. Стим је завршена свечаност и цар је уз бурне и одушевљене поздраве народа вратио се у свој двор.

Посланик на Цетињу. Београдски листови јављају, да ће за посланика на Цетињу бити наименован ђенералштабни пуковник г. Милош Васић, министар војни на расположењу.

Крсна слава бегечке српске земљорадничке задруге. Бегечка српска земљорадничка задруга прославила је прекјуче на св. Николу своју прву крсну славу, (свечарство). На служби је чинодејствовао новосадски парох Божидар Поповић, којег је задруга нарочито позвала на славу своју. Држао је и врло леп исцрпан говор о земљорадничким задругама, који се присутнима врло допао. За тим је освећена водица у задружним просторијама, које су баш преко пута од цркве. Задругари су после тога одвели сваки своје госте дому своме на ручак. После подне у 2 сахата опет се сви искупили у задружним просторијама где је пререзан свечански колач. Учитељица гђц. Михајловић беше научила три ђака девојчета да декламују овом приликом. Све три девојчице изненадиле су све присутне својим лепим декламовањем, а нарочито се допала чика Јовина песма о задругама земљорадничким. Пало је и лепих здравица и сви се разишли у најбољем расположењу. Више околних задруга беху изаслале из своје средине изасланике, да буду на овој крсној слави посестриме своје. А било је и много народа из околних села, који намеравају, да и себи оснују земљорадничку задругу, па су дошли да виде и својим очима се увере. Нема сумње, да су овакови састанци од врло велике користи и по моралну и по материјалну добит нашег народа. — Свака задруга не би учинила згорег, да изабере себи свеца патрона. Бегечка српска земљорадничка задруга броји преко 20 чланова и врло лепо напредује.

О атентатору Брешчију. Убица талијанског краља Хумберта, Брешчи, био је у последње време премештен на острву Санто Стефано. — Сада јављају из Рима, да је Брешчи нађен у својој ћелији обешен. Обесио се са замком, коју је начинио од својих панталона. За Брешчија подигли су нарочити затвор, који је наличио кавезу. Простор је био таман, да се могао кретати, лежао је на сламњачи преко дана износили су сламњачу и јастук напоље, да не лешка, те је по томе морао непрестано стајати. Тражио је да чита, на што му дадоше библију, коју је од себе бацао. Са чуварима није смео говорити, те од силног кињења, изгледао је као полудели човек, и то га је нагнало да се обеси.

Србима лечницима. У Црепаји (Торонталска жупанија) која броји преко 5000 душа а лежи до Панчева на железничкој прузи Панчево—Бечкерек—Кикинда упражњено је место општинстог лечника (доктора). Рок стечају је до 2. јунија по н. к. а избор је 7. јунија. Званично је стечај расписан у бечкеречком „Торонталу“. Молбеницу ваља послати на фесолгабирова г. Г. Савића у Анталфалва. Доктор мора бити целокупне медецине и бар да је једну годину практицирао, и мора разумети језик становништва, дакле српски осим званичног мађарски. Берива су ова: 1600 круна, 200 круна за стан, 40 филера од дневне визите а 80 филера од ноћне, 40 филера од прегледања мртваца, и од касапина законом одређене таксе за разну марву. Има право да држи ручну апотеку, која му доста доприноша, јер засебне апотеке нема у месту. Право где је брзи помоћ нужна има на коли да иде, а ако је болесник сирома онда добива од општине подвоз. Још у дужност спадаће му да школску децу и сиротињу бесплатно лечи, и да ступи у докторски пензиони фонд жупаниски.

У Црепаји је добра пракса јер је велика интелигенција сигурно на 6000 круна годишње може рачунати добар и вредан доктор.

Позор господо доктори Срби!

Молбенице после 2. јунија које стигну не ће се узети у обзир.

Шта чини сујевера. Из Италије јављају о једном веома жалосном догађају. У селу Санвидето, на име, где су житељи сироти пољски радници, који раде и надниче на добру грофа Рота, живела је једна породица од 16 чланова. И та многобројна породица је ових дана — полудила. Чланови породице су закључали кућу и у кући се затим међусобно ударали и касапили, тако, да су најзад жандари морали да опколе кућу и насилно да отворе врата. И том приликом угледаше грозан призор. Један женски члан породице, седио је на сред кухиње, а остали чланови наги и крвави окружили га и ударали, гонећи из сироте девојке — ђавола. Недавно беше прошао онуда неки мађионичар, који им је рекао, да је у све њих ушао ђаво. И сујеверни људи повероваше томе и толико се уплашише, да су сви од страха тог полудели. Жандари су тек после подуже борбе могли да савладају полуделе и да их све однесу у лудницу.

Завера против Мак-Кинлеја. Из Њујорка јављају, да је полиција открила у Сан-Франциску тајно стовариште динамита. Динамит је тај, веле, био одређен, да Мак-Кинлеја, који путује сад кроз Америку, заједно с пратњом му баци у ваздух. Но ова вест није званично потврђена.

Папина освета. Један талијански сликар, који хтеде себи да стече гласа, насликао је папу и послао му слику с молбом, да се папа на слици својеручно потпише. Папа кад виде, како је рђаво испала слика, напише испод лика свог оне Христове речи, што их је Исус рекао својим апостолима, кад им се на језеру у Галилеји изненада појавио: Не бојте се, ја сам! У Ватикану, 29. априла 1901. г. Лав XIII.

Становништво у Италији. По последњем попису има у Италили 32,449.794 душе. Од 1881. г. до сад умножило се становништво са 4 милијуна. Кад се узме у обзир, како се из Италије силне душе исељавају, онда је овај успех веома повољан.

Наказно пиле. Из Пажаревца нам јављају, да је код неке бабе, Стојанке Обрадовића, пре десетак дана квочка насађена, на јајима, излегла међу осталим пилићима и једно пиле са три кљуна, три језика и три ока од којих је једно на средини чела. Пиле је величине као и остала пилад. Оно је после неколико сати живота угинуло.

Кратке вести. Јужно-афрички рат стаје Енглеску близу $6^1/_2$ милијуна долара седмично. — Најмањи човек у Француској је неки Емил Мајот, који је висок 3 стопе и 9 палаца а важи свега 42 фунте. Највиши пак француски човек је Евген Касењак, који је висок 6 стопа и 6 палаца. — У Лондонским болницама се негује годишње више од 1 милијуна људи. — У Њујорку је подигнуто 1900. године нових здања у вредности 20 милијуна долара. — Код ратне марине Уједињених Држава је од нижих часника 52% а од момака 42% иностранаца. — У Француској има отприлике 500 лечника женскиња. — У Финским творницама ради 19.395 женскиња — Међу становницима у Мексици 10,500.000 њих говоре шпањолски.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 11. маја.

Панчево. (Од нашег нарочитог извештача.) Председник наше црквене општине Каменко Јовановић поплашио се од истраге због продатих црквених ствари. Отишао је из Панчева и три дана је лутао на путу тражећи чивутина Ангера, којем је продао црквене ствари. Једва га је нашао чак у Босни, откупио је од њега све продате утвари и оне су јуче стигле у Панчево Што буде даље јавићу Вам.

Беч. У клубу Пољака била је врло бурна дебата о нашој спољној политици. Угледан део клуба управо је непријатељски устао против тројног савеза а нарочито Прусије што прогања Пољаке раднике и насилно германизира Словене. Делегат Козловски изјавио је да ће о томе повести реч и у делегацији и да је он са свим равнодушан према тројном савезу.

Београд. (Коресподенц биро). Код бившег војног министра генерала Атанацковића била је преметачина. Ова стоји у вези са афером у краљевском дому. — Краљица је већ по све здрава.

Беч. У сабору је усвојен предлог да раденици у рудокопима раде 9 сахата. Извештаји су читани до $^3/_4$3 у ноћ. Седница је била врло бурна због јаких испада против владе.

Трговина.

НОВИ САД, 11. маја 1901. год. Пшеница прве квоће фор. 7·——20 н. Пшеница средња фор 7·——— н. Пшеница лакша роба фор. 6·80—90 н Наполица ф. 6·—— н. Јечам нови фор. 6·50—07 Зоб фор. 6·30—50 новч. Кукуруз у зрну нови фор 4·90—05 ф. нови у клипови ф. —·—.

Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пушена 50 фор. Све од 100 килограма.

*

БЕЧ, 21. маја по рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 13719 к., дошло је 5572 к. млађе врсте, 7838 к. угојених мађ. соја. — Свега 11432 к. дотерано.

Трговина је била трома.

Продавало се:

Прима роба	77—79 пот.	изнимно 80 пот.
Средња „	72—76 „	
Сремска „	66—70 „	
Назимад „	62—77 „	

Цена је сланини 90—— кр.
„ „ масти 100—— кр. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5922 комада, од којих беше 5001 угојених и 921 комад мршавих.

Трговина је била трома.

Немачке прима	—	68—80 пот.
Слабије —	—	60—68 „
Мађареке прима	—	60—68 „
Средње —	— —	56—60 „
Бикови немачки прима		57—65 „
Бикови немачи слабији		40—54 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС ЈЕФТИМБЕ.

Српска православна црквена општина у Ердевику држаће ради издавања зидарске, столарске, браварске, црепарске и стакларске радње, код оправке своје цркве с поља и изнутра дана 31. маја т. г. по ст. кал. у 9 сати пре подне дражбу на мањак.

Оспособљени мајстори који су вољни дражбовати, дужни су од прорачунске своте 6323 круне целокупних радњи 10% жаобине положити.

Нацрт, предрачун и услови, могу се сваког дана у писарни подписане црквене општине увидити, као и на дан пре дражбе.

У Ердевику 1. (13.) маја 1901.

265 3—3 **Председништво.**

Помоћник, млађи, *мануфактурне струке,* који је вичан и шпецерају и памуку, а говори српски и мађарски, може добити место код

М. Стојановића
3—3 268 у Ђали.

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
Ђоке Славковића и друга
У ЗЕМУНУ

потребује гвожђарског помоћника који говори српски немачки и мађарски. Ступање првог јуна. 269 3—3

ХРАСТОВО
ВИНОГРАДСКО КОЉЕ

1000	комада	од	1·—	метра	по фор.	10.—
1000	„	„	1·25	„	„ „	12.50
1000	„	„	1.50	„	„ „	15 —
1000	„	„	1·75	„	„ „	17.60
1000	„	„	2.—	„	„ „	20.—

може се добити на парној пилани

Фрање Гамиршека
240 4—6 **у Митровици.**

ЛИПИК
У СЛАВОНИЈИ
◄ КУПАТИЛО ПРВОГ РЕДА. ►

Једини топли јодно-алкални извор
(64° C) на копну.

Одликовано: Будимпешта 1885. и 1896., Лондон 1893., Беч 1894., Рим 1894., Брисел 1897. год. са првим наградама.

Станица лоњске жељезнице (преко Дугосела). Из Будимпеште полазак држ. жељезницом, фиуманским брзим возом. у 7 сах. и 15 мин. у јутру, стиже у Липик у $5^1/_2$ сах. после подне. Из Румуније, Бугарске, Србије, Босне, путује се преко Брода-Новска, у свези са Сегедин-Липик у 4 сах. 34 мин. по подне, а повратак Липик-Сегедин у 8·35 сах. пре подне од маја до септембра Осим тога јужна жељезничка станица **Пакрац-Липик** преко Кањиже-Барч. Из Аустрије путује се јужном жељезницом. **Тарифа по зонама.** — На све стране дневни брзи возови.

Липички су извори са своје природне 64° C. јаке топлоте, (као Емс), а вода обилатим натроном и јодом за пиће и купање најподесније дејство код свију болести слузних **катара,** као: грла, стомака, бешике, црева итд., код рематизма, исхије и коетоболе, као и код скрофулозних и крвних оболевања и т. д.

Модерно купатило, снабдевено са дивним просторијама, са кадама од порцелана и мрамора. Имаде пли аоница, уређене елегантне хотеле и сјајно украшен нов кур-салон. Санаторија за децу. Дворане за женске као и за свирку и конверзацију. Рестаурација и кафанске просторије. Шеталишта ванредно дивно уређени са базарима. Електрично осветлење свију просторија и шеталишта. Изврсна купалишна музика.

Купалишни лекар: **Др. Бертолд од Семерej.**

Отправништво јодне воде и јодне соли:

управо са извора и депо за Угарску: **L. Édeskyty in Budapest.** За Аустрију: **Heinrich Mattoni in Wien**

Ближа извешћа, као и проспекте даје

2—5 234 **Купалишна управа**
у Липику.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.